

Més del 10% dels arbres catalans estan greument debilitats, segons el sistema de seguiment forestal

Alerten que l'abandonament de la gestió tradicional, el canvi climàtic i les plagues, fan més vulnerables els boscos

Arsèguel - Més d'un 10% dels arbres de Catalunya presenten un grau de defoliació superior al 40%, un llindar que els tècnics consideren indicador de debilitament forestal. Així ho constata la darrera campanya de la xarxa 8x8CAT, el projecte de seguiment de la salut dels boscos catalans, que cada any inspecciona prop de 9.000 arbres distribuïts en 375 parcel·les arreu del país. Tècnics del Departament d'Agricultura alerten que, més enllà del canvi climàtic i de l'aparició d'espècies exòtiques, l'abandonament de la gestió forestal tradicional és un dels factors que més contribueixen a augmentar la vulnerabilitat dels boscos davant plagues i fenòmens meteorològics extrems.

La xarxa 8x8CAT és l'observatori dels boscos de Catalunya. Especialistes del Departament d'Agricultura i de l'empresa pública Forestal Catalana recorren anualment les parcel·les distribuïdes sistemàticament pel territori, seguint una metodologia que fa més de 35 anys que s'aplica en diversos països europeus. En cada parcel·la, els tècnics analitzen els 24 arbres més propers al punt central. Cada cinc anys en mesuren el diàmetre i l'alçada, i anualment recullen altres paràmetres que permeten seguir l'evolució de la massa forestal. El principal indicador és l'índex de defoliació, que s'avalua observant la capçada de l'arbre i comparant-la amb un exemplar ideal de la mateixa espècie. També s'inspeccionen els agents que poden causar danys i es recullen dades sobre la regeneració —la presència d'arbres joves— per anticipar l'evolució futura del bosc.

El cap de la secció de sanitat forestal del Departament d'Agricultura, Jorge Heras, explica en declaracions a l'ACN que l'estat fitosanitari dels boscos catalans respon principalment a tres factors. Es tracta del "canvi climàtic —que afavoreix la sequera i els fenòmens extrems—, la globalització —que facilita l'arribada d'espècies exòtiques— i l'abandonament de la gestió forestal tradicional". Segons Heras, els boscos catalans "estan acostumats a una gestió que s'ha anat abandonant", fet que es tradueix en una menor vitalitat. En aquest sentit, destaca que la defoliació és un indicador clau, ja que "com més vital és un bosc, més resiliència es torna i més fàcilment sobreviu als canvis i a les adversitats".

La sequera encara pesa, tot i els primers signes de recuperació

Els boscos catalans encara arrossegueuen els efectes de la sequera acumulada entre el 2021 i el 2024, tot i que ja es comencen a detectar alguns signes de

recuperació. Heras assenyalava que els boscos del Pirineu es troben “una mica millor que l’any passat”, però adverteix que les repercussions de l’estrès hídric encara són presents. En paral·lel, aquest 2026 els tècnics han registrat un augment dels danys provocats per ventades i per onades de calor, dos fenòmens que poden afavorir l’aparició de plagues en les zones afectades.

Els tècnics remarquen que la prospecció de plagues exòtiques prioritàries és fonamental per detectar-les de manera precoç i activar les mesures d’emergència. Per fer-ho, recullen mostres de fulles —on sovint es detecten els primers símptomes— que s’analitzen en laboratoris especialitzats. Si se’n confirma la presència, s’actua de manera immediata: s’intensifica la vigilància a les zones properes i s’intenta erradicar el focus. Els especialistes constaten una tendència progressiva a l’empitjorament de l’estat fitosanitari dels boscos catalans, marcada pel canvi climàtic, l’aparició de plagues i malures exòtiques i l’abandonament de la gestió tradicional. Per fer-hi front, defensen un seguiment continuat i una gestió forestal activa que reforci la vitalitat de les masses forestals, ja que els boscos més vitals són també els més resilents.

L’oruga del boix, d’una plaga a una espècie invasora

L’oruga del boix es troba encara en fase d’expansió al Pirineu, tot i que en algunes zones la seva incidència ha disminuït. Es tracta d’una espècie poc resilient a les onades de calor: habitualment completa dos cicles i mig anuals, però les temperatures extremes d’aquest estiu n’han reduït la freqüència. Aquesta papallona s’alimenta exclusivament de boix, de manera que desapareix en les zones on aquesta planta s’esgota. No és un insecte tòxic, però el seu impacte sobre el bosc és elevat. Heras explica que en jardineria es pot controlar amb diversos tractaments anuals, però que aquesta opció no és viable a escala forestal, ni econòmicament ni ecològicament. Per aquest motiu, els tècnics ja no la consideren una plaga puntual, sinó una espècie exòtica invasora, fet que implica un canvi en l’estratègia de gestió.